

3. ΜΥΚΗΝΑΪΚΟΙ ΤΑΦΟΙ ΑΛΥΚΗΣ ΓΛΥΦΑΔΟΣ

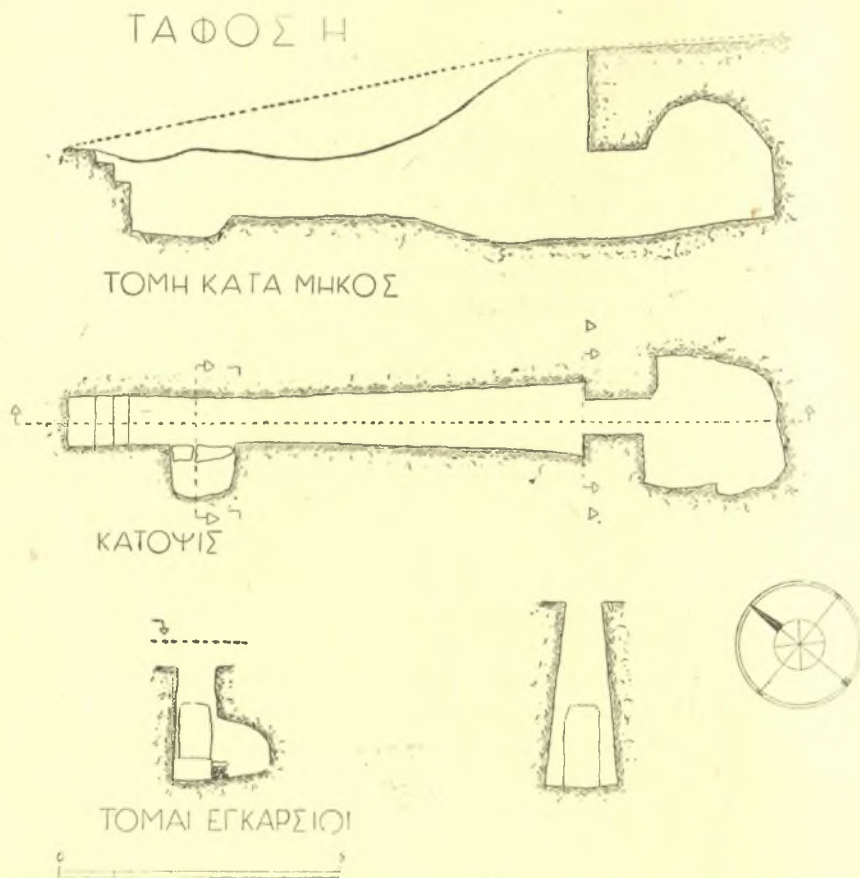
Τὴν νέαν ταύτην ἀνασκαφὴν παρὰ τὴν Ἀλυκὴν Γλυφάδος, ὅπου κατὰ τὰ ἔτη 1954 καὶ 1955 εἶχον ἀνασκαφῇ πολλοὶ μυκηναϊκῶν χρόνων θαλαμοειδεῖς τάφοι, κατέστησεν ἀναγκαίαν ἡ ὑποχρέωσις τῆς ἀποκαταστάσεως τοῦ οἰκοπέδου Ἀναστασίου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου εὐρέθησαν οἱ τάφοι καὶ ἀφοῦ ἐθεωρήθη λίαν δαπανηρὰ ἡ διατήρησις αὐτῶν λόγῳ τῆς ὑψηλῆς τιμῆς τοῦ οἰκοπέδου. Ἀποτελεῖ δὲ τοῦτο τὸ δυτικὸν τμήμα τοῦ χώρου ἔνθα, κατὰ τὸ 1954, εἶχον ἀνασκαφῇ ἑπτὰ ἐν συνόλῳ θαλαμοειδεῖς τάφοι. Μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος 1955 ἀνασκαφέντων τάφων πρὸς Δυσμᾶς, εἶχεν ἀπομείνει ἀνεξερευνήτος ὁ χώρος, καίτοι εἶχε διαπιστωθῆ ἡ ὑπαρξίς ἑνὸς τοῦλάχιστον ἀκόμη θαλαμοειδοῦς τάφου, τοῦ ὁποίου ὅμως ὁ θάλαμος ἐφαίνετο ὅτι εἶχε καταστραφῆ λόγῳ τῆς ἄνωθεν αὐτοῦ οἰκοδομήσεως βάσεως ἐκ τοιμέντου διὰ τὴν τοποθέτησιν ξυλίνου οἰκίσκου. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἀνασκαφὴ τοῦ τάφου τούτου, ὀνομασθέντος διὰ τοῦ στοιχείου Η, καὶ δύσκολος καὶ δαπανηρὰ ὑπῆρξεν.

Εἶχε δὲ ὁ τάφος οὗτος μακρὸν δρόμον 10 περίπου μέτρων μήκους, ὅστις δὲν προχωρεῖ ὁμαλῶς ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους πρὸς τὸ στόμιον τοῦ θαλάμου, ἀλλὰ φέρει εἰς τὴν ἀρχὴν τρεῖς βαθμίδας, πλάτους 1 περίπου μέτρου, ἀπὸ δὲ τοῦ σημείου τούτου ἡ εἴσοδος βαθιύνηται κατακορύφως μέχρι τοῦ δαπέδου, ὅπερ βαίνει κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον ὁμαλῶς μέχρι τοῦ στόμιου (εἰκ. 1). Ὁ τρόπος οὗτος τῆς διὰ βαθμίδων καθόδου εἰς τὸ δάπεδον τοῦ δρόμου παρατηρήθη καὶ εἰς τὸν ὑπὸ στοιχείῳ Δ ἀνασκαφέντα κατὰ τὸ 1955 τάφον¹, εἰς ὃν, εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ ἐδάφους, εὐρέθη καταστραμμένη λακκοειδῆς ταφή. Παρομοία ταφή εὐρέθη σεσυλημένη καὶ εἰς τὸν νῦν περιγραφόμενον τάφον Η, καλυπτομένη διὰ πλακῶν καὶ ἔχουσα μῆκος 1.15 μ., πλάτος 1 μ. καὶ βάθος 0.88 μ. Τὸ πλάτος τοῦ δρόμου εἶναι, ὡς συνήθως, μικρότερον κατὰ τὴν ἀρχήν, 0.87 μ., καὶ μεγαλύτερον κατὰ τὸ στόμιον τοῦ θαλάμου, 1.25 μ.

Ἡ πρόσφυσις τοῦ θαλάμου ἔχει κατὰ τὸ δάπεδον τοῦ δρόμου πλάτος 1.25 μ. καὶ ὕψος μέχρι τῆς σημερινῆς ἐπιφανείας 2.95 μ. Ἡ εἴσοδος τῆς προσόψεως εἶχεν ὕψος 1.40 μ. καὶ πλάτος κάτω 0.63 μ., φρασσομένη διὰ ξηρολιθιάς, ἣτις ὅμως εἶχε παραβιασθῆ καὶ προχείρως πάλιν ἐπανακτισθῆ.

¹ ΠΑΕ 1955, σ. 96.

Ὁ θάλαμος εἶχεν ἀκανόνιστον σχῆμα, ἔχων μέγιστον ὕψος 2.40 μ. καὶ πλάτος περίπου τὸ αὐτό. Ἄλλ' ὁ τάφος εὐρέθη τετραγμένος ἀπὸ παλαιοῦ καί, κατὰ μαρτυρίαν τοῦ πρώην ἀρχιφύλακος τῆς Ἀκροπόλεως Βρυγέα, εἶχεν ἀνασκαφῆ ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου συναδέλφου Νικολάου Κυπαρίσση, Διευθυντοῦ τότε τῆς

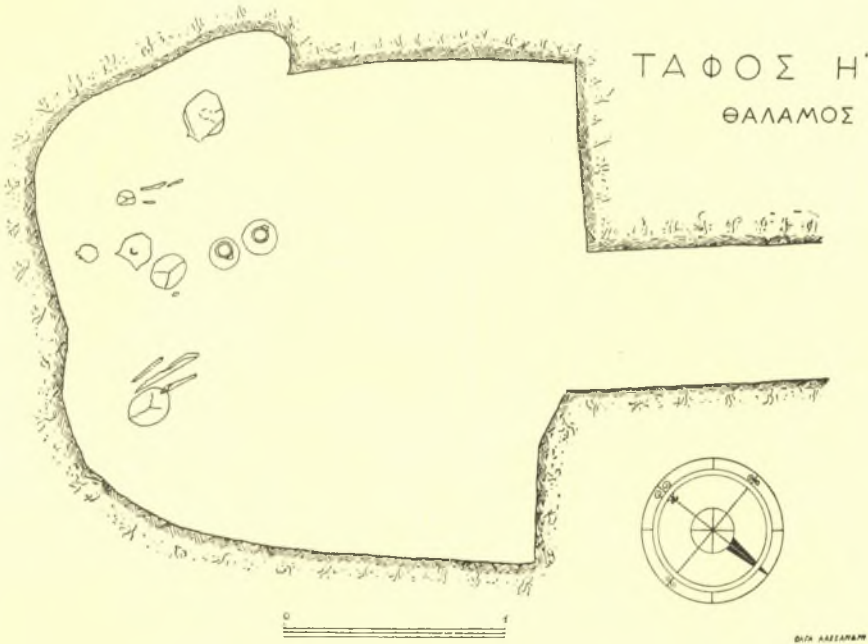
Εἰκ. 1. Σχέδιον κατόψεως καὶ τομῆς τοῦ τάφου Η.

Ἀκροπόλεως, παραμείναντος ἀσκάφου τμήματος μόνον τοῦ θαλάμου, λόγῳ καταρρέσεως αὐτοῦ (εἰκ. 2).

Ἐξεκαθαρίσθη, παρὰ ταῦτα, καὶ πάλιν ὁ θάλαμος καὶ ἐντὸς αὐτοῦ εὐρέθησαν 5 ὑστεροελλαδικῶν χρόνων ΠΙβ ἀγγεῖα (πίν. 5β) καὶ λείψανα σκελετοῦ κατὰ τὴν ΝΑ. αὐτοῦ πλευρᾶν (εἰκ. 2).

Ἡρεννήθη δὲ περαιτέρω ὀλόκληρος ὁ χώρος, ὁ μεταξὺ τοῦ 8ου τάφου,

τοῦ ἀνασκαφέντος τὸ 1954, καὶ τοῦ τάφου Α, ἀνασκαφέντος τὸ 1955. Εὐρέθησαν δὲ κατὰ διαστήματα 2.50 μ. περίπου ἔξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμᾶς, τετράγωνοι λάκκοι, διαστάσεων 1×1 μ. περίπου καὶ βάθους 0.80 μ. ἄνευ σκελετῶν ἢ κτερισμάτων. Ἐκ τούτου συμπεραίνω, ὅτι οἱ λάκκοι οὗτοι εἶχον σκαφή

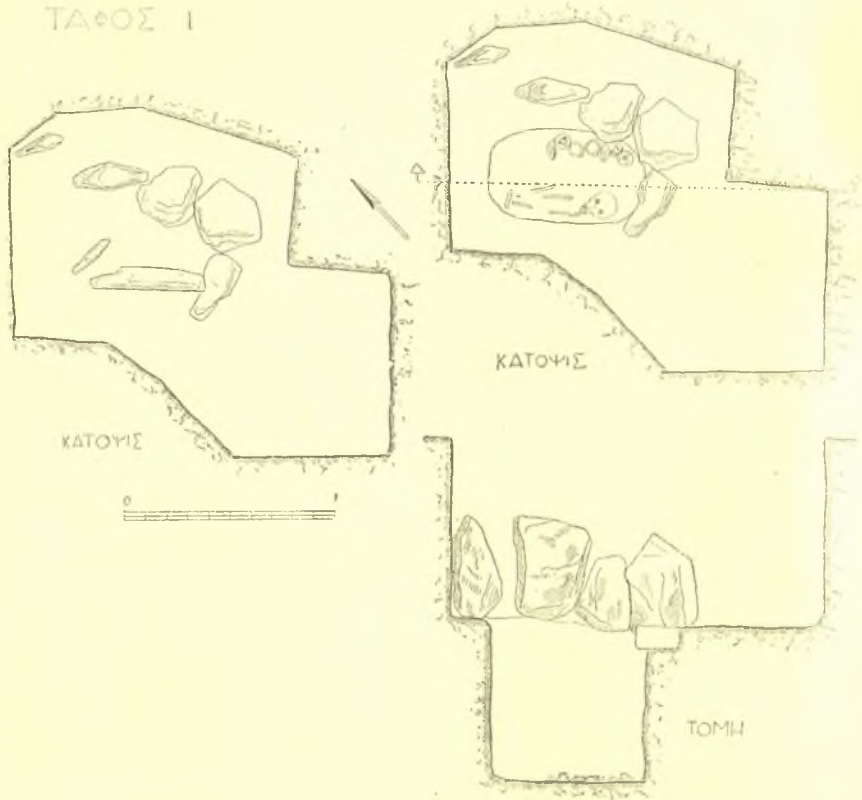
Εἰκ. 2. Σχέδιον κατόψεως τοῦ θαλάμου τοῦ τάφου Η.

οἴονεϊ διὰ τὰ ὑποδεικνύουν τὸν χώρον, ἐνθα ἠδύναντο τὰ κατασκευασθῶσιν εἰς κανονικὰ ἀποστάσεις ἄλλοι τάφοι.

Βορειοδυτικῶς τῆς ἀρχῆς τοῦ δρόμου τῶν ὑπὸ στοιχείων Α καὶ Β τάφων, κατὰ τὴν σκαφικὴν ἔρευναν τοῦ οἰκοπέδου Ἀναστασίου, εὐρέθη πλούσιος λακκοειδῆς τάφος παιδίου (εἰκ. 3), κεκαλυμμένος διὰ πλακῶν, αἵτινες εἶχον καταρροῦσαι μερικῶς. Ἐπ' αὐτῶν δὲ εὐρέθησαν πήλινον εἰδώλιον σχήματος Φ καὶ τινὰ ὄστρακα τῶν ὑστεροελλαδικῶν ΠΙΒ χρόνων. Ἀποτελεῖται δὲ ὁ τάφος ἐκ δύο λακκοειδῶν χώρων, ἔξ ὧν ὁ εἷς εἶναι ὀρθογώνιος μετὰ βραχυτέρας τῆς μιᾶς πλευρᾶς (0.94×1.30 ἢ 0.45 μ.), ὁ δὲ ἄλλος ἀνοίγεται ἐν συνεχείᾳ εὐρύτερος πρὸς ἀνατολάς, ἔχων συνολικὸν μῆκος 1.62 μ.

Ἐντὸς τοῦ δευτέρου τούτου λάκκου εὐρέθη ἔσκαμμένος βαθύτερος μικρότερος λάκκος (εἰκ. 3), ἐντὸς τοῦ ὁποίου εὐρέθησαν ὄστᾶ ἐκ σκελετοῦ μικροῦ παιδίου καὶ 6 διαφόρων σχημάτων μικρὰ ἄγγεῖα (πίν. 5α), δύο ἀσκοειδῆ, δύο κύ-

πελλα καὶ δύο μικρὰ ἀρότσημα. Εὐρέθη ἐπίσης πήλινος τριποδικὸς θρόνος πλήρης, τοῦ οὗτω καλουμένου τύπου Α¹ (πίν. 5γ). Ἐπὶ τῶν τριῶν ποδῶν, οἵτινες δὲν εἶναι κυλινδρικοὶ ἀλλὰ τετράπλευροι, ὑπάρχουν διαμπερεῖς ὀπαί. Τὸ τετράπλευρον σχῆμα μετὰ τῶν ὀπῶν, αἵτινες ὑποδηλοῦν ὅτι δι' αὐτῶν

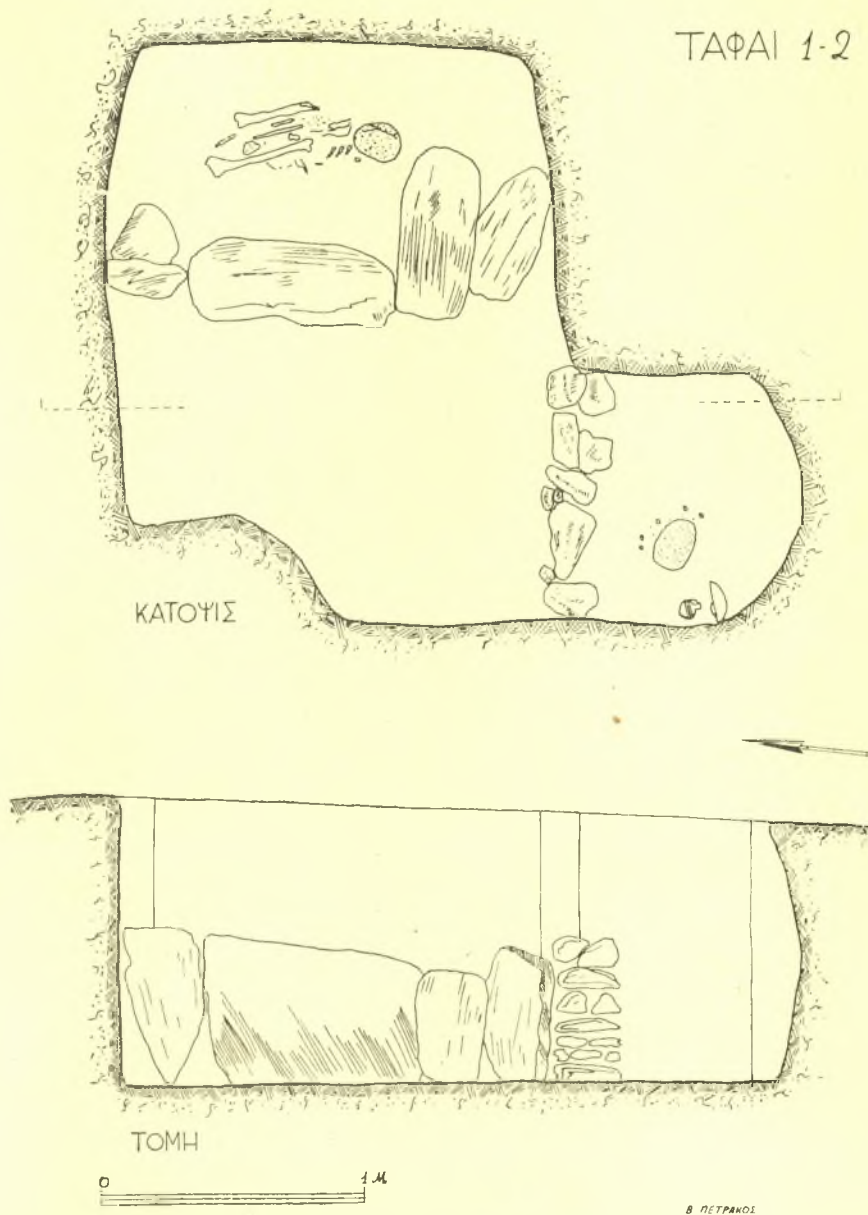
Εἰκ. 3. Κάτοχισ καὶ τομή λακκοειδοῦς ταφῆς.

διήρχοντο οἱ κυλινδρικοὶ σύνδεσμοι τῶν ποδῶν, ἐνισχύει τὴν ἄποψιν, ὅτι οἱ θρόνοι οὗτοι ἀναπαριστοῦν ξύλινα πρότυπα εἰδικῶν καθισμάτων θεοτήτων².

Παρόμοιος λακκοειδῆς τάφος ἀνεσκάφη νοτιώτερον τοῦ χώρου τούτου τῆς ἀνασκαφῆς, ἀνατολικῶς τῆς ἀσφαλτοστρώτου ὁδοῦ, πλησιέστερον πρὸς

¹ G. MYLONAS, Seated and Multiple Figurines εἰς Aegean and the Near East Studies to H. Goldman, σ. 114 καὶ Ν. ΠΛΑΤΩΝ, Μινωικοὶ θρόνοι, εἰς Κρητικά Χρονικά 1951, σ. 398 κ.έ.

² G. BLEGEN, Prosymna, σ. 367. G. MYLONAS, ἔ.ἀ. σ. 118.

Εἰκ. 4. Κάτοψις καὶ τομὴ τῶν τάφων 1-2.

τὴν θάλασσαν. Εἶχε δὲ καὶ ὁ τάφος οὗτος τὸ αὐτὸ περίπου σχῆμα, ἀπετε-
λεῖτο δηλαδὴ ἐκ δύο λάκκων, ἐξ ὧν ὁ εἷς, βάρους 1.10 μ., ἦτο τετράπλευ-
ρος μὲ μεγαλύτερον τὸ ἀνατολικὸν σκέλος (1.60×2 ἢ 1.10 μ.). Τὸ νότιον μι-
κρότερον τμήμα τοῦ λάκκου ἐχωρίζετο διὰ καθέτων πλακῶν ἐκ ψαμμίτου λί-
θου καὶ ἐκαλύπτετο ἐπίσης διὰ πλακῶν (εἰκ. 4). Ἐντὸς τοῦ οὕτω σχηματιζο-
μένου κιβωτιοσχήμου τάφου εὐρέθη σκελετὸς μὲ συνεσταλμένα τὰ σκέλη καὶ
ὄστρακά τινα πρωτοελλαδικῶν χρόνων. Ἐν συνεχείᾳ ὅμως τοῦ λάκκου, πρὸς
βορρᾶν, ἐσκάφη ἐγκαρσίως ἕτερος λάκκος σχηματίζων κόγχην πρὸς δυσμᾶς,
ἐντὸς τῆς ὁποίας εὐρέθησαν κρανίον μικροῦ παιδίου, ἐν ἄσκοειδὲς ἄγγειον καὶ
εἷς μόνωτος ἀμφορίσκος τελευταίων μυκηναϊκῶν χρόνων. Ἐκ τούτου συμ-
περαίνω, ὅτι ὑπῆρχεν ἤδη ἐκεῖ παλαιότερον, πλησίον τῆς θαλάσσης, πρωτο-
ελλαδικὸν νεκροταφεῖον, χρησιμοποιηθὲν καὶ κατὰ τοὺς μυκηναϊκοὺς χρόνους.
Διὰ τοῦτο νομίζω, ὅτι ἡ περιοχὴ αὕτη ἀξίζει τὸν κόπον νὰ ἐρευνηθῇ πλη-
ρόστερον.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

α. Ἀγγεῖα ἐκ τοῦ λακκοειδοῦς τάφου.

β. Ἀγγεῖα ἐκ τοῦ θαλάμου τοῦ τάφου Η.

γ. Ἐμπροσθία καὶ ὀπισθία ὄψεις θρόνου ἐκ τοῦ λακκοειδοῦς τάφου.